

ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM
SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA QO'LLANILISHI

Boboxonov Oltiboy Raxmonovich,

Termiz muhandislik-texnologiya instituti

“Muhandislik va kompyuter grafikasi” kafedrasida assistenti

oltiboyboboxonov0162@gmail.com(99)-578-01-62

Xusanov O'rol Sattarovich.

Termiz muhandislik-texnologiya instituti

“Muhandislik va kompyuter grafikasi” kafedrasida katta o'qituvchisi

xusanovural611@gmail.com (90)-521-77-48

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim samaradorligini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan unumli foydalanish yuzasidan ko'rsatmalar, hamda pedagogik texnologiyalarning ahamiyati bo'yicha uslubiy tavsiyalar berilgan

Kalit so'zlar: Pedagogik texnologiyalar, uzluksiz ta'lim tizimini joriy etish, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, pedagogik xaritasini tuzish.

Respublikamizdagi ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan barcha tadbirlarning asosiy maqsadi va harakatlantiruvchi kuchi hamda kadrlar tayorlash sohasidagi davlat siyosati, uzluksiz ta'lim tizimini joriy etgan holda har tomonlama rivojlangan barkamol shaxsni voyaga yetkazishdir.

Mamlakatimiz taraqqiyotining muhim sharti malakali va raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash, iqtisod, fan, madaniyat, zamonaviy texnika va texnologiyalarning ilg'or yutuqlarini amalda tadbiq etishdir. Uzluksiz ta'limni joriy etish va kadrlar tayyorlash tizimini tubdan isloh qilishni o'z ichiga olgan "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ni amalga oshirishda mavjud ta'lim va kadrlar tayorlash tizimini tubdan o'zgartirishga, zamonaviy fan va texnika yutuqlarini hayotga tadbiq etishga, barcha ta'lim muasasalarida ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy etishga va ta'lim tizimini dunyo standartlari darajasiga ko'tarishga e'tibor qaratilishi lozim. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan tuzilgan o'qitish metodlari va pedagogik texnologiyalarini takomillashtirish ijodiy gurihining tarifi bo'yicha "pedagogik texnologiya - ta'lim oluvchi shaxsga yo'naltirilgan, demokratik hamda takrorlanuvchi o'qish natijalarini kafolatlaydigan ma'lum jarayonini loyihalash, amalga oshirish va baholashning tizimiy metodidir", - deyilgan.

Pedagogik texnologiyada qo'yilgan ta'lim maqsadlariga turli uslubiy majmualar yordamida erishish yo'li sifatida qaraladi.

Muhandislik va kompyuter grafikasi fanidan grafikaviy masalalar yechishni o'rgatishda amaliy mashg'ulotlarning texnologik xaritasini yangi pedagogik

texnologiyalar asosida tuzishda qo'llanilayotgan usul mashg'ulot samaradorligini oshirishi, o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni qaror toptirishi, bilimlarning puxta egallanishini ta'minlashi, talabalarda mustaqil fikrlash malakalari va ko'nikmalari shakllantirilishiga e'tibor qaratilishi lozim. Ta'lim jarayoni samaradoligi va natijaviyligiga erishishda axborot texnologiyalari va pedagogik texnologiyalar juda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Hozirgi kunda internetdan istalgan mavzuga oid istalgancha ma'lumotni olish mumkin, yangi pedagogik texnologiyalar turlari ham son sanoqsiz. Ushbu ikki manba va an'anaviy usublardan foydalangan holda amaliy mashg'ulot uchun eng kerak, eng qulay va tushuntirishning eng oson yo'lini topish pedagogning kasb mahoratiga bog'liqdir. Har qanday axborot texnologiya vositalari va yangi pedagogik texnologiyalar kerakli joyda to'g'ri qo'llanilgandagina kutilgan ijobiy natijani beradi.

Mashg'ulotning pedagogik xaritasini tuzishda o'qituvchi har bir bosqich uchun nima mos kelishini oldindan taxmin qila olishi lozim, chunki o'qituvchi o'zi dars berayotgan guruh talabalarining bilim darajasi, qiziqishlari, darsdagi faolligini yaxshi biladi (yangi guruhlardagi birinchi darslar bundan mustasno). Texnikaviy ta'limy o'nalishidagi OTMlarda Muhandislik va kompyuter grafikasi fanini o'rgatishda ikki muhim jihatga e'tibor qaratish lozim:

Birinchi jihat, bu-Muhandislik va kompyuter grafikasi fanida geometric masalalarni grafikaviy usulda yechish orqali masalada talab etilgan yechimni topishni o'rganish;

Ikkinchi jihat, bu-Muhandislik va kompyuter grafikasi fani sohaga xos masalalarni yechishni o'rganish uchun, ilmiy texnik adabiyotlarni o'qish, tushunish, tahlil qilish va o'z munosabatini bildira olish ;

Ushbu ikki jihat har bir mashg'ulotni bir biriga bog'langan ikki qismdan iborat qilib tashkil etishni taqozo etadi.

Amaliy mashg'ulotlarning har bir bosqichida o'ziga mos keladigan pedagogik texnologiyalardan foydalanilsa, ta'lim jarayoni samaradorligi va natijaviyligi yanada oshishiga erishiladi. Yuqorida aytib o'tilganidek har bir bosqichga mos pedagogik texnologiyalarni tanlash va uni mohirlik bilan qo'llay olish o'qituvchining vazifasidir.

1-qadam. Masalani qo'yish. O'qituvchi har bir guruhga muhokama uchun bir turdagi masalani yechishga oid mavzu beradi.

2-qadam. Har bir guruh o'z mavzusi ustida ishlaydi. (odatda 35-40 minut).

3-qadam. Kichik guruhlar qo'shni guruhlar masalasi yechimiga o'z fikrini bildirishi. Har bir kichik guruh doira bo'ylab g'oyalar yozilgan katta varaqni uzatishi mumkin.

4-qadam. Qo'shni masalasi yechimini oxirigacha yetkazish. Har bir kichik guruh varaqqa yozilgan qo'shni guruh g'oyalarini o'rganadi; savol belgisi bilan rozi bo'lmaganlarini belgilaydi; Qo'shni masalasi yechimi bo'yicha o'z g'oyalarini yozadi. 5

minutdan keyin guruhlar doira bo'ylab keyingi kichik guruhga o'tib, yana joylari bilan almashadi. Siljishlar soni kichik guruhlar (qo'yilgan masalalar) soniga teng.

5-qadam. O'z masalasiga qaytish. Masaladan masalaga doira bo'yicha o'tishlar har bir kichik guruh o'zining dastlabki masalasiga qaytish bilan tugallanadi. Bunda eng muhimi talabalarning berilayotgan vazifani bajara olishiga ishonch hosil qilishiga erishishdek psixologik jarayonni nazardan qochirmaslikdir.

Agar bilim darajasi yuqori bo'lgan guruhga oson vazifa berilsa, yoki aksincha bilim darajasi pastroq guruhga qiyin topshiriq berilsa, natija qanday bo'lishi o'z-o'zidan ma'lum. Shuning uchun darsga tayyorgarlik ko'rayotgan o'qituvchi har bir dars bosqichlarida guruhning bilim darajasiga mos keladigan pedagogik texnologiyani tanlab olishi lozim. Bir masalani uch xil guruhda uch xil usulda yechish mumkin. Masalan, masalani yechish usulini o'rganib, biror bir masalani yechmoqchi bo'lsak. Bilim darajasi yuqoro bo'lgan guruhga masalani, unga nisbatan o'z fikrini bildirish vazifasini qo'yish mumkin. Bilim darajasi o'rta bo'lgan guruhga masalani tinglab, undagi muhim jihatlarni aniqlash, masala yechimini qayta gapirib berish va bilim darajasi pastroq bo'lgan guruhda masalani tinglab, tushunishga harakat qilish va "Yes", "No" tarzida savol-javob o'tkazish mumkin.

Masalani yechish algoritimini bajarishda "Brainwriting" va "Sinkveyn" texnologiyalaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Talabalarning masalani yechish jarayonida "Bumerang" tehnologiyasidan foydalanish tavsiya etiladi. Ushbu texnologiya dars jarayonida, darsdan tashqarida, to'garak va fakultativ mashg'ulotlarda, bo'sh vaqtlarda turli adabiyotlar, ilmiy texnik maqolalar va tezislar bilan ishlash jarayonida talabalarning o'rganilgan materialni yaxshi eslab qolishiga, masala yechish ko'nikmasini oshirishi va o'z ko'nikmasidan erkin foydalana olish malakasini shakllantiradi, shuningdek, bir dars davomida barcha talabani baholash imkonini beruvchi texnologiya hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, ta'lim jarayoniga yangi pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish ta'lim jarayonini san'at va mahorat darajasiga yetkazish, talabalarga tayyor bilimlarni beribgina qolmasdan, balki ularni har bir masalaga tanqidiy yondashuvga, ijodiy fikrlashga, mustaqil qaror qabul qilishga, erkin fikrlashga o'rgatuvchi umumiy vosita va an'anaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Shaxmurova G., Raxmatov U., Xo'janazarov O', Tog'aeva G. "Biologiya fanini o'qitish metodikasi" moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmua. Toshkent davlat pedagogika universiteti huzuridagi xalq ta'lim xodimlarini, kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish hududiy markazi, Toshkent, 2017.
2. Shaxmurova G., Raxmatov U., Xo'janazarov O', Tog'aeva G. "Biologiya fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va innovasiyalar" moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmua. Toshkent davlat pedagogika universiteti huzuridagi xalq ta'lim xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish hududiy markazi, Toshkent, 2017.